

Όρια δημόσιου χρέους: Ανάλυση για την Κύπρο

Νεκτάριος Α. Μιχαήλ και Χρήστος Σ. Σάββα

Περίληψη

Το δημόσιο χρέος έγινε πρωτοσέλιδο το 2009 όταν η ελληνική κυβέρνηση παραδέχτηκε ότι η χώρα είχε δημοσιεύσει λανθασμένα στοιχεία με τους αναθεωρημένους αριθμούς να δείχνουν ότι η Ελλάδα είχε ένα από τα μεγαλύτερα ποσοστά χρέους στον κόσμο. Στη συνέχεια, το δημόσιο χρέος έγινε το κύριο θέμα συζήτησης στην εφαρμογή οικονομικής πολιτικής (κυρίως σε χώρες της Ευρωπαϊκής περιφέρειας) με την εισαγωγή πολιτικών λιτότητας, έχοντας ως στόχο τη μείωσή του. Όμως, παρά το γεγονός ότι για τουλάχιστον 5 χρόνια τα περισσότερα Ευρωπαϊκά κράτη βίωσαν τις επιπτώσεις της υπερχρέωσης, το ερώτημα που παραμένει αναπάντητο είναι απλό αλλά εξαιρετικά σημαντικό: Σε ποιο ποσοστό το δημόσιο χρέος θεωρείται υπερβολικό;

Παρά τη σημασία του προσδιορισμού του ποσοστού του δημόσιου χρέους και του κατά πόσο η σχέση μεταξύ της ανάπτυξης και των κυβερνητικών δαπανών αλλάζει και σε ποιο επίπεδο, δεν έχει υπάρξει μελέτη που να το έχει εξετάσει για την περίπτωση της Κύπρου. Για το σκοπό αυτό, χρησιμοποιούμε ένα μοντέλο Smooth Transition Regression, το οποίο μας επιτρέπει να ελέγξουμε την πιθανότητα μη γραμμικής σχέσης μεταξύ δημόσιου χρέους και της οικονομικής ανάπτυξης.

Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι υπάρχει ένα όριο μετά από το οποίο η σχέση μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και των κρατικών δαπανών αλλάζει. Με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης, όταν το χρέος είναι χαμηλό, οι κρατικές δαπάνες έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία, ενώ μετά από αυτό ο αντίκτυπος γίνεται θετικός. Όταν το ποσοστό ανεργίας χρησιμοποιείται ως η μεταβλητή που καθορίζει το όριο για τη μεταβολή των σχέσεων μεταξύ των μεταβλητών, τα αποτελέσματα εισηγούνται ότι οι κρατικές δαπάνες δεν έχουν καμία επίδραση έως ότου η ανεργία φτάσει περίπου το 10%. Πέραν από αυτό το ποσοστό καταγράφεται ισχυρή θετική επίδραση στην ανάπτυξη.

Γενικότερα, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ενώ οι κυβερνητικές δαπάνες μπορούν να εκτοπίσουν τις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα όταν η οικονομία βρίσκεται σε άνθηση (crowding out effect), μπορεί να έχει ισχυρό θετικό αντίκτυπο στο ΑΕΠ όταν η ανεργία είναι υψηλή. Ως εκ τούτου, τα αποτελέσματα τονίζουν ότι αυτό που μετρά σχετικά με τις κρατικές δαπάνες, είναι η φάση που βρίσκεται η οικονομία και όχι αποκλειστικά το επίπεδο χρέους προς το ΑΕΠ.

Οι επιπτώσεις των πιο πάνω για την οικονομική πολιτική είναι άμεσες: οι κρατικές δαπάνες είναι καταλληλότερες για την ανάπτυξη όταν η οικονομία βρίσκεται σε πορεία ύφεσης και η ανεργία είναι υψηλή. Στην αντίθετη περίπτωση, εάν οι κυβερνητικές δαπάνες αυξάνονται χωρίς αιτιολόγηση βάσει των μακροοικονομικών δεδομένων, τότε μπορούμε να παρατηρήσουμε ένα φαινόμενο εκτόπισης του ιδιωτικού τομέα που θα οδηγήσει στην υπονόμηση της βιώσιμης ανάπτυξης αντί στην υποβοήθησή της. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό καθώς η αύξηση του χρέους σε περίοδο ανάπτυξης σημαίνει μικρότερη δυνατότητα υποστήριξης της οικονομίας σε περιόδους ύφεσης, καθώς ο λόγος του χρέους ως προς το ΑΕΠ θα αυξηθεί κατακόρυφα. Τα ευρήματα υποστηρίζουν, επίσης, την Κεϋνσιανή άποψη για την εφαρμογή της δημοσιονομικής πολιτικής, δηλαδή με πλεονάσματα όταν η οικονομία αναπτύσσεται και με ελλείμματα όταν η οικονομία βρίσκεται σε ύφεση.